

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedy JUDr. Ladislava Derky a soudců JUDr. Ivy Horákové a JUDr. Radima Novotného ve věci

žalobce: Česká spořitelna, a. s., IČO 45244782
sídlem Olbrachtova 1929/62, Praha 4
zastoupený advokátem JUDr. Borisem Treglerem
sídlem V Celnici 1034/6, Praha 1

proti

žalovanému: Credendo-Short-Term EU Risks úvěrová pojišťovna, a. s., IČO 27245322
(dříve s obchodní firmou KUPEG úvěrová pojišťovna, a. s.,
IČO 27245322)
sídlem Na Pankráci 1683/127, Praha 4
zastoupený advokátem Mgr. Robertem Pavlů
sídlem V Celnici 4, Praha 1

o zaplacení částky 539 236 567 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 52 Cm 186/2013-424 ze dne 4. června 2021, ve znění opravného usnesení č. j. 52 Cm 186/2013-434 ze dne 3. září 2021

takto:

- I. Rozsudek ve znění opravného usnesení se v bodu I. výroku potvrzuje. Bod II. výroku rozsudku se mění jen tak, že výše náhrady nákladů řízení činí 12 107 345,30 Kč, jinak se bod II. výroku potvrzuje.

- II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení 629 974,40 Kč k rukám zástupce žalobce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce Česká spořitelna, a. s. se žalobou doručenou Městskému soudu v Praze (dále jen, „soud“ nebo „soud prvního stupně“) dne 25. 11. 2013 domáhal zaplacení částky 539 236 567 Kč s úrokem z prodlení 8,05 % ročně od 6. 9. 2013 do zaplacení. Žaloba byla odůvodněna tím, že žalovaný jako úvěrová pojišťovna pojistil riziko neproplacení 25 vlastních směnek vystavených dlužníkem Balli Steel Czech, s. r. o. v celkové výši 25 090 719,76 € (dále též Pojištěné pohledávky nebo Směnky, viz níže uvedená specifikace). V insolvenčním řízení dlužníka sp. zn. MSPH 98 INS 6977/2013 žalobce přihlásil pohledávky po přepočtu na Kč podle § 175 insolvenčního zákona v celkové výši 1 283 252 454,80 Kč, přičemž součástí těchto přihlášených pohledávek byly i Pojištěné pohledávky. Všechny přihlášené pohledávky byly v insolvenčním řízení zjištěny. Žalobce nahlásil žalovanému vznik pojistné události (nezaplacení směnek) po prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Žalovaný odmítl poskytnout žalobci pojistné plnění ve lhůtě 45 dnů od vzniku pojistné události, tj. do 5. 9. 2013. Žalovaná částka odpovídá škodě vzniklé ve výši 634 395 962 Kč snížené o 15% spoluúcast žalobce. Žalobce doplnil, že financování dlužníka probíhalo formou eskontních bankovních úvěrů. Žalobce odkupoval od dodavatele dlužníka směnky vlastní vystavené dlužníkem na řad dodavatele (dodavatele zboží, zejména oceli) Slovcast Steel, s. r. o. jako platební směnky (pro soluto) nebo od Swiss Forfait, s. r. o., a to před termínem splatnosti. Směnečným rukojmím byl Balli Group Plc, který je také v úpadku.

2. Jedná se o tyto směnky: č. BSC20120124/01, směnečná suma 999 959,25 €, vystavená dne 3. 5. 2012, splatná 30. 10. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 81 z 9. 5. 2012, č. BSC20120125/01, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 9. 5. 2012, splatná 5. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 82 z 11. 5. 2012, č. BSC20120125/02, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 9. 5. 2012, splatná 5. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 82 z 11. 5. 2012, č. BSC20120125/03, směnečná suma 756 362,50 €, vystavená dne 9. 5. 2012, splatná 5. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 82 z 11. 5. 2012, č. BSC20120127/01, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 21. 5. 2012, splatná 17. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 83 z 24. 5. 2012, č. BSC20120127/02, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 21. 5. 2012, splatná 17. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 83 z 24. 5. 2012, č. BSC20120127/03, směnečná suma 1 094 416 €, vystavená dne 21. 5. 2012, splatná 17. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 83 z 24. 5. 2012, č. BSC20120128/01, směnečná suma 904 613,75 €, vystavená dne 21. 5. 2012, splatná 17. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 84 z 28. 5. 2012, č. BSC20120129/01, směnečná suma 1 000 000 € vystavená dne 23. 5. 2012, splatná 19. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 84 z 28. 5. 2012, č. BSC20120129/02, směnečná suma 999 800 €, vystavená dne 23. 5. 2012, splatná 19. 11. 2012, pojištění převedeno Dodatkem č. 84 z 28. 5. 2012, č. BSC20120132/01, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 16. 7. 2012, splatná 12. 1. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 85 z 23. 7. 2012, č. BSC20120132/02, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 16. 7. 2012, splatná 12. 1. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 85 z 23. 7. 2012, č. BSC20120132/03, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 16. 7. 2012, splatná 12. 1. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 85 z 23. 7. 2012, č. BSC20120132/04, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 16. 7. 2012, splatná 12. 1. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 85 z 23. 7. 2012, č. BSC20120132/05, směnečná suma 899 125 €, vystavená dne 16. 7. 2012, splatná 12. 1. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 85 z 23. 7. 2012, č. BSC20120139/01, směnečná suma 1 200 000 €, vystavená dne 14. 8. 2012, splatná 11. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 87 z 17. 8. 2012, č. BSC20120139/02, směnečná suma 1 199 600,64 €, vystavená dne 14. 8. 2012, splatná 11. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 87 z 17. 8. 2012, č. BSC20120144/01, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 31. 8. 2012, splatná 27. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 88 z 4. 9. 2012, č. BSC20120144/02, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 31. 8. 2012, splatná 27. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 88 z 4. 9. 2012, č. BSC20120144/03, směnečná suma 1 000 000

€, vystavená dne 31. 8. 2012, splatná 27. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 88 z 4. 9. 2012, č. BSC20120144/04, směnečná suma 1 000 000 €, vystavená dne 31. 8. 2012, splatná 27. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 88 z 4. 9. 2012, č. BSC20120144/05, směnečná suma 1 197 993,20 €, vystavená dne 31. 8. 2012, splatná 27. 2. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 88 z 4. 9. 2012, č. BSC20120149/01, směnečná suma 1 200 000 €, vystavená dne 5. 10. 2012, splatná 3. 4. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 89 z 23. 10. 2012, č. BSC20120149/02, směnečná suma 1 228 781,94 €, vystavená dne 5. 10. 2012, splatná 3. 4. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 89 z 23. 10. 2012 a č. BSC20120150/01, směnečná suma 410 067,50 €, vystavená dne 5. 10. 2012, splatná 3. 4. 2013, pojištění převedeno Dodatkem č. 89 z 23. 10. 2012 (dále jen, „Směnky“).

3. Pojištění Směnek na základě pojistné smlouvy č. 160000278 ze dne 7. 3. 2008 (dále též Pojistná smlouva nebo Smlouva) bylo uzavřeno mezi Swiss Forfait, s. r. o. (pojistníkem a zároveň pojištěným), který směnky nabýval krátce po jejich vystavení od Slovcast Steel, s. r. o., a právním předchůdcem žalovaného [příjmení] úvěrovou pojišťovnou EGAP, a. s. Pojistný limit 30 milionů € schválil žalovaný svým rozhodnutím ze dne 1. 7. 2008, č. j. 11556/08. Žalovaný udělil souhlas s převodem pojištěných pohledávek formou dodatků č. 81 až 89 k Pojistné smlouvě. Na základě těchto dodatků uzavřených mezi Swiss Forfait, s. r. o. a žalovaným docházelo k postoupení práv a povinností z pojistného vztahu na postupníka – žalobce, který uzavřel se Swiss Forfait, s. r. o. smlouvy o úplatném převodu cenných papírů v souladu s čl. 5 2. odstavec VPP číslo/ OSL/317/09 ze 7. 5. 2012, 11. 5. 2012, 25. 5. 2012, 25. 5. 2012, 25. 5. 2012, 23. 7. 2012, 17. 8. 2012, 3. 9. 2012, 23. 10. 2012. Žalobce formou Prohlášení postupníka vystaveného v souladu s ujednáním v bodu 4 jednotlivých dodatků (z 9. 5. 2012 k Dodatku č. 81, z 11. 5. 2012 k Dodatku č. 82, Prohlášení z 25. 5. 2012 k Dodatku č. 83, z 28. 5. 2012 k Dodatku č. 84, Prohlášení z 24. 7. 2012 k Dodatku č. 85, z 20. 8. 2012 k Dodatku č. 87, z 5. 9. 2012 k Dodatku č. 88 a Prohlášení z 24. 10. 2012 k Dodatku č. 89) prohlásil, že byl s tím kterým Dodatkem seznámen, stejně jako s Pojistnou smlouvou a VPP. Tím došlo k převodu práv a povinností z pojistného vztahu a práva na pojistné plnění podle § 524 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen obč. zák.) a dle čl. 5 Všeobecných pojistných podmínek GA-FI (dále jen, „VPP GA-FI“) a žalobce mohl při splnění určitých podmínek uplatnit po žalovaném pojistné plnění.

4. Žalovaný nerozporoval platnost Směnek, nicméně v první řadě namítl, že pohledávky ze Směnek nebyly pojištěny, případně že pojistná smlouva je neplatná pro omyl. Jak plyne z pojistné smlouvy, úmyslem stran bylo pojistit jen pohledávky z reálných obchodů s ocelí, nikoliv abstraktní směnečné pohledávky bez kauzy. Přinejmenším v rozsahu týkajícím se Směnek je pojistná smlouva neplatná z důvodu fiktivnosti obchodů a absence reálné spoluúčasti žalobce, resp. Swiss Forfait, s. r. o. Směnky neplnily platební funkci z důvodu, že dodávky zboží (nákup oceli od Slovcast Steel, s. r. o.) ve skutečnosti nebyly realizovány, proto nevznikl ani nárok na pojistné plnění. Absentovala spoluúčast žalobce a Swiss Forfait, s. r. o. ve výši 15 % dle čl. 3 VPP GA-FI. Žalobce podle čl. IV. 3 b) smlouvy o odkupu směnek bez postihu č. OSL/317/09 ze dne 12. 3. 2009, ve znění dodatku č. 8 ze dne 8. 7. 2001, uzavřené mezi žalobcem a Swiss Forfait, s. r. o., hradil část kupní ceny převyšující 85 % nominální hodnoty směnky jen, pokud tuto sám obdržel od dlužníka nebo směnečného rukojmího, tedy ve skutečnosti spoluúčast nenese. Klientem žalobce byli dlužník, Swiss Forfait, s. r. o. a Slovcast Steel, s. r. o., kterému žalobce vedl účet uvedený ve forfaitingových smlouvách mezi Slovcast Steel, s. r. o. a Swiss Forfait, s. r. o. a měl tak přehled o platbách. Při řádné kontrole klienta by musel podezřelé skutečnosti uvedené shora zjistit. [jméno] [příjmení] jednající za žalobce a [jméno] [příjmení], společník a jednatel Swiss Forfait, s. r. o. jsou osobami blízkými vlastníci nemovitost.

5. Žalovaný dále namítl, že dlužník a Slovcast Steel, s. r. o. vystavovali fiktivní dokumentaci za účelem vyvolání dojmu, že Směnky byly vystaveny jako platební k úhradě závazků z dodání oceli a časově se tyto „obchody“ kryly se skutečnými dodávkami oceli mezi dlužníkem, Slovcast Steel, s. r. o. a jinými subjekty. Svá tvrzení doložil zprávou ICC International Maritime Bureau, podle které existovaly dvě sady náložných listů týkající se téhož nákladu, přičemž rozhodujícím byl ten, který

byl vydán majitelem lodi a prokazuje tak fyzické naložení nákladu na loď. Náložné listy doložené Swiss Forfait, s. r. o. (vyjma lodi Filia Joy a Alpena) neprokazují, že se dodávka uskutečnila, navíc se obvykle používají v kontejnerové dopravě, nikoli při dopravě volně loženého zboží jako je ocel či železo.

6. Žalovaný též namítl výluky z pojištění stanovenou v čl. 2 .3.1 písm. a), případně podle čl. 2 .3.1 písm. b) VPP GA-FI s tím, že společnost Slovcast Steel, s. r. o. byla ovládaná dlužníkem, a proto kupní smlouvy mezi těmito dvěma společnostmi lze považovat za smlouvy uzavřené mezi propojenými osobami. Odkázal na vztahy mezi společnostmi Slovcast Steel, s. r. o., dlužníkem a společnostmi Slovcast Steel, s. r. o. a Swiss Forfait, s. r. o.

7. Soud poprvé rozhodl rozsudkem č. j. 52 Cm 186/2013-191 dne 8. 9. 2015, ve kterém v bodu I. výroku žalobu zamítl v rozsahu 80 885 485,05 Kč s příslušenstvím, v bodu II. výroku žalobě vyhověl v rozsahu 458 351 082 Kč s 8,05% úrokem z prodlení z této částky od 6. 9. 2013 do zaplacení a dále uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení 5 626 264 Kč. K odvolání obou účastníků odvolací soud usnesením č. j. 12 Cmo 51/2016-237 ze 4. 1. 2017 zrušil rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Žalobce se dovolal proti části výroku odvolacího soudu, kterým byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně v části, ve které bylo vyhověno žalobě v rozsahu zaplacení 458 351 082 Kč s příslušenstvím. Nejvyšší soud dovolání vyhověl a usnesením č. j. 23 Cdo 2069/2017-289 z 26. 9. 2019 v napadeném rozsahu (zrušení bodu II. výroku rozsudku soudu prvního stupně) zrušil odvolací usnesení ze dne 4. 1. 2017 a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. V odůvodnění svého usnesení se Nejvyšší soud zabýval řešením otázky, „zda může soud přihlížet k vysvětlení významu konkrétního ustanovení pojistné smlouvy ze strany pojistitele při jednání o uzavření pojistné smlouvy při výkladu textově shodného ustanovení jiné pojistné smlouvy, uzavřené mezi tímž pojistitelem a jiným pojistníkem za situace, kdy za oba pojistníky jednali při uzavírání předmětných pojistných smluv tytéž fyzické osoby“. S odkazem na ustálenou judikaturu uvedl, že soud poté, co podrobí výkladu jazykové vyjádření právního úkonu obsaženého ve smlouvě z hlediska gramatického, logického a systematického, posuzuje, jaká byla skutečná vůle stran v okamžiku uzavírání smlouvy, přičemž tato nesmí být v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření právního úkonu. Soud tedy přihlíží též k obsahu vůle (úmyslu) smluvních stran, na niž lze usuzovat z dokazování zjištěných okolností souvisejících s projevem vůle, včetně okolností, za nichž došlo k uzavření smlouvy. Soud není při zjišťování omezen tím, k jakým konkrétním skutečnostem smí přihlídnout, ale sám uváží, jaké účastníky tvrzené a prokazované skutečnosti jsou relevantní ke zjištění obsahu vůle smluvních stran, za předpokladu, že tento obsah vůle účastníků není v rozporu s jazykovým vyjádřením.

8. Nejvyšší soud dále uvedl, že pokud žalovaný konkrétní ustanovení pojistné smlouvy, resp. text smlouvy v části vymezení předmětu pojištění interpretoval určitým způsobem ve vztahu k jednomu pojistníkovi (tedy vyložil, na jaké případy sjednané pojištění dopadá a na které již ne), vypovídá to o úmyslu žalovaného takto vymezené případy učinit předmětem pojištění. Toto vyjádření žalovaného, tedy jeho úmysl určité směnky pojišťovat, pak nemůže být bez významu při interpretaci zcela totožného smluvního ustanovení obsaženého ve smlouvě s jiným pojistníkem, tím spíše pokud jednatelem obou pojistníků je tatáž osoba, která nejen předmětné pojistné smlouvy podepsala, ale též se účastnila vyjednávání o formulaci a obsahu předmětného ustanovení, a žalovaný do „druhé“ Smlouvy uzavřené se Swiss Forfait, s. r. o. vtělil text ustanovení týkající se předmětu Smlouvy shodný s tím, který na návrh DF Deutsche Forfait, s. r. o. přeformulovala, aby odpovídal úmyslu tohoto pojistníka (i úmyslu žalovaného). Nejvyšší soud uvedl, že pro zjištění, co bylo obsahem právního úkonu (Pojistné smlouvy), je třeba nejprve podrobit text Smlouvy gramatickému, logickému a systematickému výkladu a v případě pochybností o obsahu právního úkonu je třeba zjišťovat vůli smluvních stran, přičemž není vyloučeno, aby soud za výše popsané situace přihlídl též k interpretaci smluvního ujednání, kterou učinil žalovaný (pojistitel) v rámci předsmluvního jednání textově totožné části smlouvy, byť s jiným pojistníkem. Pokud necelé 4 měsíce poté, co probíhala jednání o vymezení předmětu smlouvy mezi žalovaným a DF Deutsche

Forfait, s. r. o., společnost Swiss Forfait, s. r. o., jednající toutéž osobou, vyjádřila zájem uzavřít pojistnou smlouvu se žalovaným a žalovaný společností Swiss Forfait, s. r. o. předložil smlouvu obsahující ujednání, která byla totožná s výsledky jednání DF Deutsche Forfait, s. r. o. s vědomím toho, že oprávněnou jednat za oba pojistníky byla tatáž osoba (tj. [jméno] [příjmení]), nelze za důvodné a spravedlivé označit dovolávání se žalovaným jiného, než samotným žalovaným uvedeného výkladu předmětného smluvního ujednání a nelze akceptovat závěr, že žalovaný v pozici pojistitele interpretuje totožná smluvní ujednání odlišným způsobem, tím spíše za situace, kdy pojistníkovi předložil nikoli svůj standardizovaný text smlouvy, ale text upravený o výsledky vyjednávání sice s jiným pojistníkem - jinou právnickou osobou, ovšem (fakticky) jednající s toutéž fyzickou osobou (jednatelem), uzavírajícím stejný typ obchodů a v krátké časové návaznosti, a s vědomím toho, že tento, „nový“ pojistník zná výsledky jednání o obsahu, resp. podmínkách dříve uzavřené smlouvy a ví, jak sporné ustanovení žalovaný dříve interpretoval. Toto platí pouze v případě, že takto zjištěná vůle žalovaného nebude v rozporu s jazykovým projevem obsaženým ve Smlouvě, popř. z jiných skutečností významných pro zjištění obsahu vůle stran smlouvy nebude vyplývat jiná vůle žalovaného.

9. Poté odvolací soud usnesením č. j. 12 Cmo 51/2016-318 z 30. 11. 2020 zrušil bod II. výroku rozhodnutí č. j. 52 Cm 186/2013-191 z 8. 9. 2015 a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že pro posouzení věci je zásadní otázkou vymezení předmětu Pojistné smlouvy. Soud prvního stupně vyšel zejména z čl. I Smlouvy, podle něhož, „pojištění pohledávek proti riziku nezaplacení v zemích, které jsou uvedeny v příloze č. 2, obsahující pojistnou sazbu, dobu splatnosti pohledávek a spoluúčast, se vztahuje i na pohledávky ze směnek, resp. na směnky, které pojištěný odkoupil před datem jejich splatnosti“. Jak se ve Smlouvě výslovně uvádí, „pro výklad pojmů uváděných tučně platí jejich vymezení dle článku 11 – Vymezení pojmů v pojistných podmínkách.“ Obsahem tohoto ustanovení Všeobecných pojistných podmínek GA-FI se však soud prvního stupně nezabýval, v důsledku čehož jsou jeho skutková zjištění neúplná a tedy i nesprávná. Dále závěr o pojištění, „abstraktních“ směnek nelze v daném případě přijmout bez výkladu pojmu, „pohledávka“, „nezaplacení“, „doba splatnosti“, případně dalších ve Smlouvě tučným písmem vymezených pojmů, jejichž definice jsou obsaženy v čl. 11 Podmínek. Pouhý poukaz na abstraktní povahu směnečných závazků, která je vlastní všem závazkům z cenných papírů, nevypovídá vůbec nic o jejich funkci, která plyne z dohody účastníků směnečného vztahu, ani o tom, jaká byla vůle smluvních stran při uzavření Smlouvy. Dále soud prvního stupně se nevypořádal s námitkou žalovaného, že i pokud by pohledávky ze Směnek byly způsobilými pohledávkami podle čl. 1 Smlouvy a tato byla platná, uplatnila by se výluka z pojištění podle čl. 2 .3.1 písm. a), případně podle čl. 2 .3.1 písm. b) Všeobecných pojistných podmínek GA-FI. Pominuta byla rovněž obrana žalovaného, že při uzavření Smlouvy byl pojistníkem uveden v omyl, v důsledku čehož je uvedená smlouva neplatná.

10. Soud prvního stupně po dalším řízení rozsudkem ze dne 4. 6. 2021 v bodu I. výroku uložil žalovanému zaplatit žalobci 539 236 567 Kč s 8,05% úrokem z prodlení p. a. od 6. 9. 2013 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci rozsudku. V bodu II. výroku uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení 15 130 444 Kč k rukám zástupce žalobce do tří dnů od právní moci rozsudku.

11. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že v souladu se závaznými názory odvolacího soudu a Nejvyššího soudu uvedenými ve shora uvedených rozhodnutích soud v další fázi řízení zkoumal text Pojistné smlouvy a VPP GA-FI z pohledu gramatického, logického a systematického výkladu, vůli stran, námitku neplatnosti uzavřené Pojistné smlouvy pro omyl, vznesenou žalovaným, a námitku výluky z pojištění.

12. Soud se zabýval výkladem čl. 1 Pojistné smlouvy, který má přednost před ujednáním VPP GA-FI, podle kterého Pojištění pohledávek proti riziku nezaplacení v zemích, které jsou uvedeny v příloze č. 2, obsahující pojistnou sazbu, doby splatnosti pohledávek a spoluúčast, se vztahuje i na pohledávky ze směnek, resp. na směnky, které pojištěný odkoupil před datem jejich splatnosti.“

Soud učinil jazykový výklad pojmů pohledávka, nezaplacení, doba splatnosti, financování pohledávek v souladu s Pojistnou smlouvou, čl. 1, a čl. 11 VPP GA-FI. Výklad pojmu směnka nebyl ve VPP GA-FI uveden. Výklad pojmu pohledávka ve smyslu peněžitého nároku pojištěného na úhradu zboží nebo služeb vyplývající ze smlouvy o dodání zboží nelze aplikovat na směnku, která není peněžitým nárokem. Pro směnku nebylo možno použít ani pojem nezaplacení ve smyslu nezaplacení pohledávky. Podobně nebylo možno na směnku použít dobu splatnosti, když splatnost směnky je odlišná od splatnosti běžné pohledávky s odkazem na Čl. I § 33 a § 38 zákona směnečného a šekového (zákon č. 191/1950 Sb. ve znění pozdějších předpisů, dále jen ZSŠ). Podobně nebylo možno použít pojem financování.

13. Jazykový výklad soud nepovažoval za zcela jednoznačný, proto dále zkoumal vůli účastníků při uzavírání odlišné pojistné smlouvy prostřednictvím mailové komunikace mezi zaměstnankyní a tehdejší členkou představenstva žalovaného [jméno] [příjmení] a tehdejším jednatelem DF Deutsche Forfait, s. r. o., [jméno] [příjmení] v době od 1. 11. 2007 do 26. 11. 2007. Články 1 obou pojistných smluv byly shodné. Pan [anonymizováno] vyjádřil vůli koupit směnky jakožto na dodavatelské smlouvě nezávislý platební instrument, což mělo být ošetřeno v rámci dodatku k pojistné smlouvě. V souvislosti s tím si tyto smluvní strany vysvětlily, že bod 2.3.3 VPP GA-FI nebude vyjmut s ohledem na to, že v daném případě se jedná o platební směnky a dané ustanovení je proto neúčinné a není ho třeba vyjímát s ohledem na potřebu zabránit narušení obecných principů produktu. Jak výslovně paní [příjmení] uvedla, „Vzhledem k tomu, že se jedná o platební směnky, toto ustanovení je v podstatě neúčinné vůči tomuto konkrétnímu pojištění.“ V dalším mailu ze dne 4. 12. 2007 p. [příjmení] shrnul diskusi k bodu 2. 3. 3. i) VPP GA-FI takto: „V případě pojištění směnky bude pojištění zahrnovat pouze nezaplacení směnky, ale ne potencionální nedodržení dodací smlouvy.“

14. Z mailové komunikace soud dovodil záměr p. [příjmení] sjednat pojištění platebních směnek nezávisle na smlouvě mezi dodavatelem a dlužníkem. Při uzavírání druhé pojistné smlouvy (Pojistné smlouvy uzavřené o necelé 3 měsíce později), byl zde p. [příjmení] jednal za odlišnou společnost, měly obě shora uvedené osoby povědomí, co je pojistným zájmem a předmětem pojištění. Soud proto uzavřel, že obě smluvní strany si byly vědomy, že předmětem pojistného zájmu Swiss Forfait, s. r. o. bylo pojištění platebních směnek bez vazby na dodavatelské smlouvy.

15. Soud vycházel z protokolu z 8. 2. 2018 o výsledku svědkyně [jméno] [příjmení] (zaměstnankyně žalobce), který provedla Policie ČR pod č. j. NCOZ-864-/TČ-2016-412202, a podle kterého bylo na základě požadavku žalobce pojištění vztaženo i na pojištění pohledávek ze směnek a že předmětem odkupu byly platební směnky bez vazby na tok zboží. Podobně v protokolu o výsledku z 18. 1. 2018 uvedla svědkyně [jméno] [příjmení] (zaměstnankyně žalobce), že hlavním dokumentem byla směnka a banka neměla povinnost zkoumat toky zboží a požadované dokumenty o obchodech byly podpurné. Soud zjistil podobné závěry rovněž z protokolu o výsledku ze dne 9. 10. 2018 [jméno] [příjmení], zaměstnance dceřiné společnosti Faktoring České spořitelny, a. s., ve funkci nejvyššího úvěrového schvalovatele (od 1. 1. 2008), který uvedl, že rozhodující pro výplatu peněz klientovi byla řádně vystavená a podepsaná směnka, která bude avalována, nikoli uskutečnění každé obchodní transakce, na což banka neměla dostatečné možnosti.

16. Soud ze shora uvedených skutečností učinil závěr, že v případě čl. 1 Pojistné smlouvy nebyl text a jeho jazykový výklad v rozporu s projevem vůle účastníků. Smluvní ujednání pak měla přednost před VPP GA-FI. Předmětem pojištění byly platební Směnky, které byly opakovaně indosovány. Žalobce neměl žádný vztah k původnímu obchodnímu závazkovému vztahu. Pojistným zájmem bylo pojistit Směnky jako abstraktní instrument bez návaznosti na obchodní vztahy.

17. Soud dospěl k závěru, že byly splněny předpoklady pro uplatnění práva žalobce na pojistné plnění (škodové pojištění) podle Pojistné smlouvy v souladu s § 2 a § 26 zákona č. 37/2004 Sb.

Otázka (ne) fiktivnosti obchodů s ocelí nebyla podle soudu podstatná, neboť platební směnky byly pojištěny bez návaznosti na uskutečnění či neuskutečnění obchodních vztahů.

18. K námitce žalovaného ohledně spoluúčasti 15 % soud uvedl, že žalobce v řízení nepožadoval zaplacení této spoluúčasti. Celková výše škody činila 634 395 962 Kč a žalobce žaloval částku 539 236 567 Kč.

19. Soud považoval za nedůvodnou i námitku žalovaného o relativní neplatnosti Pojistné smlouvy a Dodatků z důvodu omylu spočívajícího ve fiktivnosti obchodů a absenci reálné spoluúčasti žalobce a Swiss Forfait, s. r. o. Ke spoluúčasti, jakož i fiktivnosti obchodů se již soud vyjádřil, podstatnými jsou pouze vystavené platební směnky. Podpůrně poukázal soud na to, že platnost a správnost Směnek byla zjištěna i v rámci insolvenčního řízení sp. zn. MSPH 98 INS 6977/2013 dlužníka Balli Steel Czech, s. r. o. Kromě toho soud shledal promlčenou tuto námitku. Žalovaný poprvé námitku relativní neplatnosti vznesl ve svém rozhodnutí o pojistném plnění z 9. 8. 2013 a v podání z 2. 4. 2014 a Pojistná smlouva byla uzavřena již v březnu 2008.

20. Za důvodnou neshledal soud ani námitku žalovaného, že na pojištění pohledávek se vztahovala výluka z pojištění podle čl. 2 .3.1 a), b) VPP GA-FI týkající se pohledávek ze smluv o dodání zboží mezi zákazníkem a propojenými osobami nebo zákazníkem a spotřebitelem vzhledem k propojení Slovcast Stell, s. r. o. a dlužníka a Slovcast Stell, s. r. o. a Swiss Forfait, s. r. o. Ohledně odkazu žalovaného na podobný spor, v rámci kterého Vrchní soud v Praze rozhodl rozsudkem č. j. 6 Cmo 221/2015-390 z 22. 3. 2016, soud zjistil, že v daném řízení nebyla zjišťována vůle stran při uzavření pojistné smlouvy ani pojistný zájem.

21. Soud z uvedených důvodů žalobě vyhověl a o náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 142 o. s. ř. a žalobci přiznal náhradu nákladů řízení, která se sestávala z uhrazeného soudního poplatku 4 100 000 Kč, a odměny za právní zastoupení:

A) za první řízení před soudem prvního stupně do vyhlášení rozsudku ze dne 8. 9. 2015 za 12,5x úkonů po 260 020 Kč (příprava a převzetí právního zastoupení, 1/2 úkonu za jednoduchou výzvu k plnění, podání ve věci: sepsání žaloby, replika žalobce k odůvodnění odporu ze dne 19. 5. 2014, vyjádření žalobce k otázce přerušení řízení z 26. 2. 2015, založení důkazu ze dne 26. 2. 2015, první a druhé doplňující vyjádření ze dne 16. 3. 2015, návrh na odmítnutí důkazů ze dne 28. 8. 2015, účast na jednání 12. 2. 2015 v délce přesahující dvě hodiny, 21. 4. 2015 v délce přesahující dvě hodiny, dne 8. 9. 2015), za 13 režijních paušálů k úkonům právní služby po 300, 21% DPH ve výši 683 371,50 Kč, celkem 8 037 521,50 Kč,

B) za první odvolací řízení do vydání odvolacího usnesení ze dne 4. 1. 2017 za 2 úkony po 260 020 Kč (odvolání, vyjádření k odvolání žalovaného ze dne 29. 3. 2016), za 2 režijní paušály po 300 Kč ke 2 úkonům právní služby, 21% DPH ve výši 109 334,40 Kč, celkem 629 974,40 Kč,

C) za dovolací řízení před Nejvyšším soudem do vydání jeho rozhodnutí dne 26. 9. 2019 za 2 úkony po 260 020 Kč (dovolání ze dne 30. 3. 2017, doplnění dovolání – replika k vyjádření žalovaného ze dne 26. 6. 2019), za 2 režijní paušály ke 2 úkonům právní služby po 300 Kč, 21% DPH ve výši 109 334,40 Kč, celkem 629 974,40 Kč,

D) za druhé odvolací řízení do vydání odvolacího usnesení ze dne 30. 11. 2020 za jeden úkon 260 020 Kč (replika k vyjádření žalovaného ze dne 30. 9. 2020), za jeden režijní paušál k jednomu úkonu právní služby po 300 Kč, 21 % DPH ve výši 54 730,20 Kč, tj. celkem 315 350,20 Kč,

E) za druhé řízení před soudem prvního stupně za 4,5 úkonu po 260 020 Kč (účast na jednání 6. 4. 2021 a 18. 5. 2021, vyjádření ze dne 27. 4. 2021, replika na vyjádření žalovaného ze dne 10. 5. 2021, 1/2 úkonu za účast při vyhlášení rozsudku), za paušální náhrady k odměnám po 300 Kč, 21 % DPH ve výši 246 033,90 Kč, tj. celkem 1 417 623,90 Kč Celkem náhrada nákladů řízení činila 15 130 444 Kč.

22. Dne 3. 9. 2021 vydal soud opravné usnesení č. j. 52 Cm 186/2013-434, ve kterém opravil v záhlaví rozsudku uvedené sídlo zástupce žalobce a dále obchodní firmu žalovaného.

23. Žalovaný podal proti rozsudku ve znění opravného usnesení včas odvolání a navrhl jej zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V odůvodnění odvolání uvedl, že výraz směnky za slovem respektive ve slovním spojení Pojištění pohledávek (...) se vztahuje i na pohledávky ze směnek, resp. na směnky, které pojištěný odkoupil před datem jejich splatnosti, je třeba vykládat podle definice pohledávky ve VPP GA-FI, které definují pohledávku jako „peněžitý nárok pojištěného na úhradu zboží nebo služeb vyplývající ze smlouvy o dodání zboží, pokud byl tento nárok postoupen na pojištěného“. Čl. 1 Pojistné smlouvy je proto třeba vykládat tak, že se pojištění vztahovalo i na pohledávky ze směnek, jimiž bylo placeno za dodané zboží. Soud opomenul úvodní ustanovení Pojistné smlouvy, podle kterého strany uzavřely Pojistnou smlouvu „pro pojištění rizika nezaplacení pohledávek vyplývajících z financování pohledávek nebo financování závazků“. Protože tučně bylo zvýrazněno slovo pohledávek, žalovaný dovodil, že se pojištění vztahovalo jen na pojištění pohledávek tak, jak byly definovány ve VPP GA-FI, tedy pohledávek vyplývajících ze smluv o dodání zboží (není proto správný názor soudu prvního stupně, že definice ve VPP nelze použít). Článek 1 Pojistné smlouvy pak jen upřesnil, že pojištění se vztahovalo též na pohledávky ze směnek, jimiž bylo zapláceno za dodané zboží.

24. Soud nesprávně vyložil pojem platební směnky ve smyslu absence vazby těchto směnek na obchody a podmínku vydání těchto směnek jako platební. Žalovaný odkázal na druhé zrušovací usnesení odvolacího soudu v tomto řízení, podle kterého již v usnesení ze dne 4. ledna 2017, č. j. 12 Cmo 51/2016-237, odvolací soud vysvětlil, že pouhý odkaz na abstraktní povahu směnečných závazků, která je vlastní všem závazkům z cenných papírů, nevypovídá vůbec nic o jejich funkci, která plyne z dohody účastníků směnečného vztahu, ani o tom, jaká byla vůle smluvních stran při uzavření Smlouvy. V prvním zrušovacím usnesení odvolací soud uvedl, že Dojde-li soud prvního stupně k závěru, že pojištění se vztahovalo na směnky, specifikované žalobou a současně, že tyto směnky měly plnit platební funkci, neopomene se vypořádat s tím, jaké závazky měly být směnkami či jejich prostřednictvím (v závislosti na tom, zda se jednalo o směnky „pro solvendo“ či o směnky „pro soluto“) placeny, jakož i s obranou žalované, že dodávky zboží, jehož cena měla být tímto způsobem hrazena, se neuskutečnily. Tímto závazným právním názorem se soud neřídil, v důsledku toho ujednání o předmětu Pojistné smlouvy chybně vyložil, byť se měl zabývat obranou žalovaného, že dodávky zboží tímto způsobem placené se neuskutečnily. Nebylo sporu o tom, že se jednalo o směnky „pro soluto“, jak plyne i z žádosti o úvěrový limit z 29. 2. 2008 (Příloha 1 Odůvodnění odporu z 2. 4. 2014), přičemž tento provedený důkaz (na jednání z 12. 2. 2015) soud v rozporu s prvním a druhým zrušovacím usnesením pomínil. Swiss Forfait, s. r. o. před podpisem Pojistné smlouvy žalovaného ujistila, že pojištěné Směnky budou plnit platební funkci ve vztahu k obchodníkům se zbožím. Vědomost smluvních stran o platební funkci Směnek ve vztahu k dodávce zboží žalovaný dovozoval z předmluvní komunikace DF Deutsche Forfait, s. r. o. mezi p. [příjmení] a p. [příjmení] ze 14. až 16. 11. 2007 (Příloha č. 4 a č. 5 vyjádření žalobce z 16. 4. 2007 provedené k důkazu na jednání z 21. 4. 2015). Soud nekriticky zhodnotil výpovědi pracovníků žalobce provedené Policií ČR, ačkoli žalobce nebyl stranou Pojistné smlouvy. Soud tak dospěl k nesprávnému závěru, že nebyl důvod se zabývat reálným tokem zboží z obchodů.

25. Žalovaný dále v odvolání uvedl, že žalobce reálně nenesl sjednanou 15% spoluúcast, když podle čl. IV. odst. 3 písm. b) a čl. V. odst. 1 písm. f) smlouvy o odkupu směnek bez postihu č. OSL/317/09 z 12. 3. 2009 měl žalobce část kupní ceny za směnku převyšující 85 % nominální hodnoty směnky platit Swiss Forfait, s. r. o. jen tehdy, pokud by odpovídající částku dostal od směnečného dlužníka či rukojmího. Žalobce tedy v případě pojistné události získal 100 % částky, kterou za Směnky skutečně zaplatil.

26. Žalovaný namítl neplatnost Pojistné smlouvy z důvodu omylu v případě, pokud by se text Pojistné smlouvy měl vykládat tak, že se pojištění vztahovalo na Směnky bez ohledu na existenci podkladových obchodů se zbožím. Vzhledem k chybnému výkladu Pojistné smlouvy a

předsmluvní komunikace soudem nemůže obstat ani vypořádání se soudu s touto námitkou. Nesprávný je rovněž závěr soudu o promlčení námitky neplatnosti Pojistné smlouvy pro omyl. Podle č. 10 Pojistné smlouvy se tato smlouva vždy automaticky prodlužovala o 12 měsíců, a pokud by žalovaný věděl o tom, že dlužník zamýšlí nabývat Směnky bez podkladových obchodů, prodloužení Pojistné smlouvy by nepřipustil. Soud rovněž nezohlednil výluky z pojištění mezi propojenými osobami a požadavky na doklady spojené s podkladovými obchody.

27. Žalovaný v odvolání dále odkázal na rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 6 Cmo 221/2015-390 z 22. 3. 2016 ve věci nároku Expobank CZ, a. s., ve kterém odvolací soud považoval za dostatečný samotný text pojistné smlouvy, která měla být vykládána ve smyslu definic VPP GA-FI a kdy odvolací soud shledal, že, „předmětem pojištění podle Pojistné smlouvy nemohly být pouze abstraktní směnky samy o sobě bez ohledu na jejich souvislost s reálnou dodávkou zboží....na tomto závěru nic nemění ani žalobcem tvrzená skutečnost, že společnosti S Forfait, na kterou byla směnka převedena společností S, převedla dále směnku na žalobce jako směnku platební nezávislou na smlouvě o dodávce zboží. Rozhodné je v dané věci to, co bylo dohodnuto v pojistné smlouvě.

28. Odvolací soud ve druhém zrušovacím usnesení ve shodě s Nejvyšším soudem uvedl, že při výkladu Pojistné smlouvy není vyloučeno přihlídnout též k předsmluvnímu jednání o textově totožné části pojistné smlouvy s jiným pojistníkem, pokud takto zjištěná vůle žalovaného nebude v rozporu s jazykovým projevem v Pojistné smlouvě. Podle žalovaného Vrchní soud v Praze jasně vyjádřil ve věci názor, že pokud se pojištění vztahovalo na Směnky, které měly plnit platební funkci, je třeba se vypořádat s tím, jaké závazky mohly být Směnkami či jejich prostřednictvím placeny, a s obranou žalovaného, jaké obchody se neuskutečnily. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud zopakoval důkazy k výkladu ujednání o předmětu Pojistné smlouvy a v případě zrušovacího rozhodnutí, aby soudu uložil povinnost zabývat se otázkou realizace obchodů se zbožím. Žalovaný doplnil, že listiny, které měly dokumentovat vznik obchodů, byly vyhotoveny jen formálně, a vystavené Směnky tak nemohly ani plnit svoji platební funkci.

29. Žalobce ve vyjádření k odvolání žalovaného uvedl, že Směnky byly vystavovány v souvislosti s obchodováním s ocelí, přičemž banky, žalobce, ani Swiss Forfait, s. r. o., neměli nad obchody žádnou kontrolu. Obchodováno bylo se Směnkami, nikoli s pohledávkami na zaplacení kupní ceny zboží. Banky odmítají nést riziko spojené s prodejní transakcí, proto se odkupuje směnka, kde nemůže dlužník (výstavce, avalista) směnečnou pohledávku efektivně zpochybnit. Dlužník (kupující) vystavoval Směnky na řad Slovcast Steel, s. r. o. (prodávajícího), Směnky měly před odkoupením ze strany Swiss Forfait, s. r. o. sloužit jako platební instrument v obchodech s ocelovými ingoty a železem. Po emisi Směnek prodávající Směnky indosoval s doložkou, „bez postihu“ na Swiss Forfait, s. r. o. Banky odkupující směnky prostřednictvím forfaitera poskytovaly financování prodávajícímu, který již nebyl jako indosant bez postihu povinen Směnky vyplatit, ale směnečně zavázaným byl kupující (výstavce) a jeho avalista. Aby bylo možno ze strany bank financování forfaiterovi poskytnout, riziko nesplacení směnečné sumy bylo pojištěno proti platební neschopnosti či platební nevůli dlužníka (výstavce Směnek). Swiss Forfait, s. r. o. proto jako pojistník a pojištěný uzavřel 7. 3. 2008 Pojistnou smlouvu s žalovaným (jeho právním předchůdcem) jako pojistitelem. Pojistná smlouva v úvodním čl. 1 specifikovala předmět pojištění jako, „Pojištění proti riziku nezaplacení v zemích, které jsou uvedeny v příloze č. 2, obsahující pojistnou sazbu, doby splatnosti pohledávek a spoluúčast, a vztahuje se i na pohledávky ze směnek, resp. na směnky, které pojištěný odkoupil před datem jejich splatnosti ...”. K Pojistné smlouvě byly následně uzavírány Dodatky vystavené žalovaným, aniž by si žalovaný vyžádal další dokumenty související s podkladovými obchody, kterými se žalovaný snažil podmiňovat nárok žalobce v tomto řízení. Pokud bylo Směnkou placeno v rámci komoditního obchodu, byl obchod naplněn vystavením Směnky a jedinou pohledávkou v okamžiku pojištění Směnky byla směnečná pohledávka majitele Směnky (forfaitera) za směnečně zavázanými osobami odlišnými od účastníků obchodního vztahu. Sama Pojistná smlouva byla modifikována tak, aby v ní byly Směnky uvedeny. Z emailové korespondence mezi Ing. [příjmení] (jednatel Swiss Forfait, s. r. o. a dřívější jednatel

DF Deutsche Forfait, s. r. o.) zejména ze 14. 11., 16. 11., 4. 12. a 5. 12. 2007 a p. [příjmení] plyne, že záměrem DF Deutsche Forfait, s. r. o. bylo pojistit abstraktní směnky bez vztahu k podkladovému obchodu, což žalovaný potvrdil a současně Ing. [příjmení] zaslal výsledky dosavadních jednání a že žádal i o potvrzení správnosti výkladu, když v souvislosti s čl. 2 3 VPP GA-FI uvedl, že, „pokud směnky budou platebním instrumentem stanoveným v dodací smlouvě, bude to specifikováno v pojistce a nezaplacení směnek bude pojištěno“ a že v souvislosti s čl. 2 .3.3 i), „v případě pojištění směnky bude pojištění zahrnovat pouze nezaplacení směnky, ale ne potenciální nedodržení dodací smlouvy“. Žalovaný si byl vědom toho, že ustanovení VPP GA-FI o komoditních pohledávkách se na pojištění rizika nezaplacení směnek nevztahuje, když členka představenstva žalovaného a obchodní ředitelka, která následně za žalovaného podepisovala pojistnou smlouvu s DF Deutsche Forfait, s. r. o., uvedla na výslovný dotaz k čl. 2 VPP GA-FI, „že vzhledem k tomu, že se jedná o platební směnky, je toto ustanovení k tomuto konkrétnímu pojištění v podstatě neúčinné; nicméně ustanovení vyjmuté nebude, neboť pojistná smlouva předpokládá pojištění i klasických pohledávek, kdy vyjmutím ustanovení by došlo k narušení obecných principů pojištění.“ Žalovaný rozlišoval pojištění komoditních pohledávek a Směnek. K otázce předmluvní komunikace žalobce odkázal na dovolací usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2069/2017, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že, „Pokud společnost XY, vyjádřila zájem uzavřít pojistnou smlouvu se žalovanou necelé 4 měsíce poté, co probíhala jednání o vymezení předmětu smlouvy mezi žalovanou a XY, a žalovaná společnosti XY, předložila smlouvu obsahující ujednání, která jsou totožná s výsledky jednání sice jiné právnické osoby, jednající ovšem stejnou fyzickou osobou, a to s vědomím toho, že oprávněnou jednat za oba pojistníky byla tatáž osoba, která se podílela na vyjednávání podmínek dříve uzavřené pojistné smlouvy (tj. D. M.), nelze za důvodné a spravedlivé označit dovolávání se žalovanou jiného, než samotnou žalovanou uvedeného výkladu předmětného smluvního ujednání. Vzhledem k zásadě presumpce poctivosti jednání a hledisku spravedlnosti nelze akceptovat závěr, že žalovaná v pozici pojistitele interpretuje totožná smluvní ujednání odlišným způsobem, tím spíše za situace, kdy pojistníkovi předložila nikoli svůj standardizovaný text smlouvy, ale text smlouvy upravený o výsledky vyjednávání sice s jiným pojistníkem (jinou právnickou osobou), ovšem (fakticky) jednající s toutéž fyzickou osobou (jednatelem), uzavírajícím stejný typ obchodů, a to v krátké časové návaznosti na uzavření dřívější pojistné smlouvy a s vědomím toho, že tento, „nový“ pojistník zná výsledky jednání o obsahu, resp. podmínkách dříve uzavřené smlouvy a ví, jak sporné ustanovení žalovaná dříve interpretovala.“ Žalobce tak z předmluvní komunikace dovodil vůli obou smluvních stran Pojistné smlouvy pojistit riziko nezaplacení Směnek bez ohledu na obchody, které byly prostřednictvím odkoupení Směnek forfaiterem financovány.

30. Žalobce ve vyjádření dále analyzoval uhrazovací povahu směnky. Uvedl, že směnka pro soluto, tedy substitutivní směnka, svoji uhrazovací funkci splnila tím, že byla výstavcem (kupujícím) předána remitentovi (prodávajícím) a tím se její platební funkce vyčerpala. Remitent posléze uzavřel smlouvu s forfaiterem o financování svých pohledávek prostřednictvím prodeje, přičemž forfaiter se nemůže obracet při neproplacení směnky přímým dlužníkem na toho, kdo směnku prodal. Tím je zcela přetržen vztah k původní komoditní pohledávce (podkladové transakci). Žalující banka nabývá Směnky bez postihu indosanta. V těchto vztazích (mezi remitentem a forfaiterem a mezi ním a financující bankou) již směnka neplní platební funkci (tu již splnila), protože se jejím převodem žádný závazek (dluh) neplní, ale plní svoji funkci oběžnou, která je vlastní každému cennému order papíru, stává se tak prostředkem financování. Směnka tu není dána ani jako protihodnota plnění, ani jako zajištění jiného nesměnečného závazku, ale předmětem obchodu, jako běžný cenný papír. Při indosaci nejde o odvozené nabývání práv od předchozího věřitele, ale o originární nabývání práv, jejichž obsah je výlučně dán obsahem směnky a zákonem a na nového majitele nemohou přejít práva a povinnosti, které byly mezi dlužníkem a předchozím majitelem v souvislosti se směnkou mimosměnečně sjednána. Žalobce jako indosatář proto neměl žádný vztah k podkladové transakci ani k jejím účastníkům.

31. Žalobce ve vyjádření k odvolání dále uvedl, že soud správně respektoval závěry zrušovacích usnesení Nejvyššího soudu a odvolacího soudu a respektoval výkladová pravidla pro zjištění skutečně vůle smluvních stran při uzavírání Pojistné smlouvy. Žalovaný naopak přikládal význam formálnímu jazykovému projevu vůle. Žalobce odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 625/2003 ze 14. 4. 2005 a sp. zn. IV. ÚS 182/01 z 30. 11. 2001, podle jehož závěrů platí, že „jsou-li ve smlouvě použity formulace a pojmy, které lze vykládat rozdílně, jeví se být spravedlivým vykládat je v neprospěch toho, kdo je do smlouvy uložil. Smyslem tohoto principu je neumožnit straně naformulovat ve smlouvě ustanovení připouštějící vícery výklad a následně ve zlé víře zneužít mnohoznačnosti tohoto ustanovení na úkor zájmů druhé smluvní strany. Rozumným se proto jeví postulát, podle něhož tvůrce smlouvy, který argumentuje neurčitým ustanovením připouštějícím vícery možný výklad, sám musí prokázat, že nejedná ve zlé víře a že mezi stranami vskutku nebyl konsensus na významu tohoto termínu, resp. byl konsensus na tvůrcem smlouvy tvrzeném významu.“ Žalovaný před uzavřením Pojistné smlouvy opakovaně ujišťoval pojistníka, že jsou pojištěny Směnky, nikoli komoditní pohledávky, a že se na Směnky nevztahuje ustanovení o výluce pojištění. Ustanovení VPP GA-FI nehodlal žalovaný měnit z důvodu, že podle Pojistné smlouvy se pojišťují také postoupené komoditní pohledávky. Žalobce rovněž polemizoval s odvolacím tvrzením žalovaného v odst. 13 odvolání, kde vyslovil žalovaný názor, že podle čl. I Pojistné smlouvy „pojištění se vztahuje též na pohledávky ze směnek, jimiž bylo placeno za dodané zboží“. Podle žalobce nelze zaplatit na pohledávku ze směnky, ale jen na samotnou směnku. K placení dochází předáním listiny (směnky), nikoli postoupením směnečné pohledávky.

32. Za správný považoval žalobce závěr soudu uvedený v odst. 46 o 15% spoluúčasti žalobce na pojistné hodnotě, tj. na nominální hodnotě Směnek. Za správný považoval rovněž závěr soudu ohledně námitky relativní neplatnosti (odst. 47 a 48 napadeného rozsudku). O omylu ze strany žalovaného nelze uvažovat. Jedině žalobci by svědčila námitka relativní neplatnosti Pojistné smlouvy z důvodu omylu za situace, že by předmětem pojištění nebyly Směnky bez ohledu na podkladové transakce a nebyl by tedy naplněn pojistný záměr.

33. Žalobce uzavřel, že předmětem Pojistné smlouvy bylo pojištění rizika nezaplacení Směnek bez ohledu na jejich vztah k podkladovým obchodům, přičemž pojištěnou hodnotou byla nominální hodnota Směnek. Pojistným nebezpečím byla platební neschopnost či platební nevůle všech směnečně zavázaných osob. Pojistnou událostí bylo nezaplacení Směnky při splatnosti z důvodu platební neschopnosti anebo uplynutí pětiměsíční karenční lhůty v případě platební nevůle. Pojistným plněním byla pojištěná hodnota snižena o 15% spoluúčast.

34. Žalovaný se vyjádřil k replice žalobce a uvedl, že žalobce argumentuje, jako kdyby šlo o směnečný spor, ale pomíjí, že v dané věci se jedná o výklad pojistné smlouvy. Žalobce účelově přisuzuje pojistnému zájmu význam, který tento institut nemá. Vůle stran vyjádřená v předmluvní komunikaci je v souladu s textem pojistné smlouvy a potvrzuje závěr, že předmětem pojištění byly jen Směnky, které původně plnily platební funkci v rámci obchodů se zbožím.

35. Odvolací soud podle § 212 o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek a po provedeném jednání ve věci samé dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné.

36. Podle § 47 odst. 1 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném do 31. 3. 2006, (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“) Pojištění úvěru se sjednává na ochranu před majetkovými důsledky, které mohou pojištěnému vzniknout nesplácením poskytnutých peněžních prostředků dlužníkem uvedeným v pojistné smlouvě, popřípadě z jiného, v pojistné smlouvě dohodnutého důvodu.

37. Podle § 4 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě Součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky vydané pojistitelem, nejsou-li uvedeny přímo v pojistné smlouvě. Pojistník s nimi musí být před uzavřením pojistné smlouvy prokazatelně seznámen, s výjimkou § 23 odst. 4, a bez jeho souhlasu nelze tyto pojistné podmínky měnit. Podle odst. 5 Pojistné podmínky obsahují zejména vymezení podmínek vzniku, trvání a zániku pojištění, vymezení pojistné události, stanovení podmínek, za

kterých nevzniká pojistiteli povinnost poskytnout pojistné plnění (výluky z pojištění), způsob určení rozsahu pojistného plnění a jeho splatnost.

38. Podle § 3 písm. n) zákona o pojistné smlouvě se pojistným zájmem rozumí oprávněná potřeba ochrany před následky nahodilé skutečnosti vyvolané pojistným nebezpečím.

39. Podle § 28 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě V pojistné smlouvě lze dohodnout, že pojistitel neposkytne pojistné plnění, pokud výše škody nepřesáhne hranici stanovenou v pojistné smlouvě. Lze také dohodnout, že se oprávněná osoba bude podílet na úhradě vzniklé škody způsobem stanoveným v pojistné smlouvě (spoluúčast).

40. Podle § 49a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 (dále jen obč. zák.), Právní úkon je neplatný, jestliže jej jednatel učinil v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.

41. Odvolací soud ohledně zjištění skutkového stavu věci odkazuje na řízení před soudem, když o skutkovém stavu nebylo mezi účastníky sporu. Předmětem sporu bylo právní posouzení předmětu a podmínek vydání pojistného plnění na základě Pojistné smlouvy ve spojení s VPP GA-FI. Odvolací soud se proto dále zabýval výkladem čl. 1 Pojistné smlouvy, ve kterém byl vymezen předmět pojištění: „Pojištění pohledávek proti riziku nezaplacení v zemích, které jsou uvedeny v příloze č. 2, obsahující pojistnou sazbu, doby splatnosti pohledávek a spoluúčast, a vztahuje se i na pohledávky ze směnek, resp. na směnky, které pojištěný odkoupil před datem jejich splatnosti. ...”.

42. Žalovaný tvrdil, že úmyslem stran Pojistné smlouvy bylo pojistit jen pohledávky ze směnek vystavených v souvislosti s obchody se zbožím a službami. Žalovaný však v odvolání nedefinoval, co pod tímto pojmem rozumí, když směnečná pohledávka je reprezentována právě směnkou. Odvolací soud odkazuje na znění předmětu Pojistné smlouvy, kdy podstatným se jeví slovo resp. (respektive). Soud dospěl v napadeném rozhodnutí k závěru, že pojištění se vztahovalo na Směnky, nikoli na pohledávky ze směnek a měl za to, že pouhým jazykovým výkladem nelze zjistit, co bylo předmětem pojištění, proto vyložil v souladu se zrušovacím usnesením Nejvyššího soudu předmět Pojistné smlouvy ve smyslu předsmluvní komunikace DF Deutsche Forfait, s. r. o. z 14. 11. 2007, 16. 11. 2007, 4. 12. 2007 a 5. 12. 2007 (dále jen, „Předsmluvní komunikace“). Odvolací soud má za to, že na základě jazykového výkladu je nutno učinit závěr, že pojištěny byly Směnky samotné. Pojem pohledávky ze směnek je třeba vykládat ve smyslu VPP GA-FI, avšak pojem Směnky ve smyslu ZSS, když Pojistná smlouva ani VPP GA-FI výklad pojmu směnka neuvádí. V řízení žalobce uplatnil nárok na pojistné plnění ze Směnek, proto není výklad pojmu pohledávka podstatný. Pojistná smlouva ve spojení s výkladem vůle stran v Předsmluvní komunikaci mezi žalovaným a DF Deutsche Forfait, s. r. o. (zejména maily z 14. 11. a 16. 11. 2007 mezi jednatelkami osobami p. [příjmení] a p. [příjmení]) tak odlišně vymezila předmět pojištění oproti vymezení ve VPP GA-FI. Podstatný pro výklad vůle je i vyjádření žalovaného k čl. 2 VPP GA-FI, který v rámci Předsmluvní komunikace deklaroval, že s ohledem na platební povahu směnek je toto ustanovení neúčinné, avšak nebude vyjmuto s ohledem na to, že pojistná smlouva předpokládala i pojištění klasických pohledávek a výjimtím by došlo k narušení obecných principů pojištění. Pro předmět pojištění v Pojistné smlouvě pak na základě předsmluvního ujednání a výkladu platila výluka vázanosti pojištění Směnek na podkladové transakce. Jazykový výklad Pojistné smlouvy byl tímto způsobem modifikován vůlí obou smluvních stran Pojistné smlouvy, a to, „neúčinností“ čl. 2 .3.3 písm. i) ve vztahu k Pojistné smlouvě. Na základě takového ujištění ze strany žalovaného je nutno předmět Pojistné smlouvy určit tak, že pojištění se vztahovalo jak na pohledávky z obchodů, tak na směnky. Podstatným kritériem výkladu Pojistné smlouvy byl pojistný zájem pojištěného. Společnost Swiss Forfait, s. r. o. odkupovala Směnky, proto jejím pojistným zájmem, potažmo pojistným zájmem žalobce, bylo pojištění těchto Směnek proti riziku jejich nevyplacení. Ostatně žalobce ani Swiss

Forfait, s. r. o. nebyli účastníkem podkladových komoditních obchodů, a tudíž nelze ani dovodit, jaký by mohli mít pojistný zájem na pojištění podkladového obchodu. Skutečnost, že slovo pohledávka bylo uvedeno v Pojistné smlouvě tučně a jeho výklad se řídil výkladem pojmů ve VPP GA-FI, na tom nic nemění. V rozporu s tímto výkladem není ani úvodní ustanovení Pojistné smlouvy o účelu této smlouvy, na které žalovaný v odvolání odkázal, podle kterého byla Pojistná smlouva uzavřena pro pojištění rizika nezaplacení pohledávek vyplývajících z financování pohledávek nebo financování závazků. V tomto případě žalobce uplatnil nárok z pojištění Směnek, které byly jako předmět pojištění uvedeny v článku 1 Pojistné smlouvy. Žalovaný se proto nemůže ubránit tvrzením, že pojištěny byly jen pohledávky z podkladových obchodů. Ostatně Swiss Forfait, s. r. o. ani žalobce komoditní obchody nesjednávali a nebyli jejich smluvními stranami, proto by jim ani pojistný zájem spočívající v pojištění pohledávek z komoditních obchodů nemohl svědčit. Odvolací soud v souladu s názorem Nejvyššího soudu vyjádřeným v posledním odstavci na str. 11 rozsudku (rekapitulovaným výše v odstavci 8.) poukazuje na to, že jestliže žalovaný ujistil u stejného textu pojistné smlouvy a VPP GA-FI pojistníka DF Deutsche Forfait, s. r. o., za něhož jednal [jméno] [příjmení] (příčemž tato osoba byla oprávněna jednat též za pojistníka Swiss Forfait, s. r. o.), že předmět pojistné smlouvy bude vykládán tak, že pojištěny jsou platební směňky jako platební instrument bez návaznosti na smlouvy mezi dodavatelem a dlužníkem, pak jiný výklad u Pojistné smlouvy stejného textu s VPP GA-FI, kterým se žalovaný v odvolání brání, by byl v rozporu s principy poctivého obchodního styku i dobrými mravy. Pojistník Swiss Forfait, s. r. o. byl při uzavření Pojistné smlouvy v dobré víře, že Směňky jsou pojištěny jako platební směňky bez návaznosti na předchozí dodávky zboží.

43. Z předmětu Pojistné smlouvy plyne, že byly pojištěny jak pohledávky z podkladových obchodů, tak Směňky. Z Předmluvní komunikace je nutno dovodit, že standardní pojistná smlouva byla upravena v souvislosti s potřebou DF Deutsche Forfait, s. r. o. pojistit výslovně i platební směňky, které byly předmětem obchodování uvedené společnosti i Swiss Forfait, s. r. o. Předmluvní komunikace DF Deutsche Forfait, s. r. o. a žalovaného ve věci pojistné smlouvy, která byla podobná Pojistné smlouvě, navíc uskutečněná za DF Deutsche Forfait, s. r. o. panem [příjmení], osobou oprávněnou jednat i za Swiss Forfait, s. r. o., svědčí ve spojení s jazykovým výkladem o správnosti závěru o pojištění Směnek. Odvolací soud zdůrazňuje, že odlišnou vůli žalovaného nelze dovodit i s ohledem na jazykové znění Dodatků, které pojištěné Směňky identifikovaly (pokud by žalovaný nesouhlasil s tím, že je pojištěna mj. platební neschopnost dlužníka Balli Steel Czech, s. r. o., který s ohledem na dokonce dvojnásobnou indosaci Směnek již neměl k dispozici žádné kauzální námitky ve smyslu Čl. I § 17 ZSŠ vůči žalobci, pak by žalovaný nepochybně nesouhlasil s převodem práv a povinností z Pojistné smlouvy z pojistníka Swiss Forfait, s. r. o. na žalobce). K věci samé lze dodat, že Směňky ve své ekonomické podstatě představovaly úvěr pro dlužníka, jehož nesplacení bylo pojištěno ve prospěch nabyvatele Směnek, jejichž úhrada byla pojistným zájmem žalobce. Swiss Forfait, s. r. o. ani žalobce neobchodovali s komoditami, proto nebylo a ani nemohlo být jejich pojistným zájmem pojistit pohledávky z podkladových obchodů s komoditami.

44. Odvolací argumentace žalovaného, že se pojištění vztahovalo jen na směňky, jimiž bylo placeno za skutečně dodané zboží, není důvodná. Pojistná smlouva stanovila Směňky jako předmět pojištění a otázka reálného dodání zboží na podkladě kupních smluv by musela být předmětem sporného řízení o vady plnění mezi dlužníkem a Slovcast Steel, s. r. o., kteří mezi sebou obchodovali a platili Směnkami. Pojistná smlouva otázku podkladových obchodů spojených se Směnkami neupravovala. Jedině směnečnému dlužníku by vůči remitentovi Slovcast Steel, s. r. o. (nebyly-li by Směňky indosovány) mohla svědčit kauzální námitka (pokud by ji směnečný dlužník prokázal), že povinnost plnit na směňku zanikla s ohledem na to, že takováto povinnost nikdy nevznikla (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1363/2011 z 27. 2. 2014). Jak již výše odvolací soud uvedl, možnost obrany dlužníka touto kauzální námitkou padla s ohledem na indosace Směnek.

45. V této souvislosti odvolací soud zdůrazňuje, že pokud by měl být správný názor žalovaného, že není povinen poskytnout pojistné plnění odpovídající 85 % součtu směnečných peněz Směnek

z důvodu kauzálních námitek směnečného dlužníka, pak by měl paradoxně více práv než samotný směnečný dlužník. Vzhledem k indosaci Směnek (nejdříve z remitenta Slovac Steel, s. r. o. na Swiss Forfait, s. r. o. a pak na žalobce; nejednalo se o podrubopisy) by se směnečný dlužník neubráníl své povinnosti směnku zaplatit. Je proto v souladu s Pojistnou smlouvou, a to Přílohou č. 1 bodem 1., „Pojistné nebezpečí“, když pojišťovna poskytne pojistné plnění za situace, že směnečný dlužník je v konkursu a nemůže Směnky zaplatit (je v platební neschopnosti). Odvolací soud zdůrazňuje, že pokud skutečně hodlal žalovaný jako pojistitel uzavřít pojistnou smlouvu takovým způsobem, že by měl na rozdíl od směnečného dlužníka možnost argumentovat kauzou směnky a z důvodu jejího nenaplnění (např. neuskutečnění obchodu se zbožím) by mohl odmítnout poskytnout pojištěnému pojistné plnění, pak byl povinen tuto netypickou výlukou z pojištění zřetelně vyjádřit v textu pojistné smlouvy. Odvolací soud je názoru, že kdyby takto žalovaný postupoval, k uzavření Pojistné smlouvy by patrně nedošlo, protože jak původní pojistník, tak ani žalobce by neměli v takovém případě zájem o uzavření pojistné smlouvy s tímto obsahem, a bez možnosti pojištění Směnek jako platebních instrumentů by zřejmě ani nedošlo k jejich odkupu.

46. Odkaz žalovaného na právní názor odvolacího soudu uvedený v prvním zrušovacím usnesení odvolacího soudu o potřebě vypořádat se s charakterem podkladových obchodů (závazků) není s ohledem na zrušovací usnesení Nejvyššího soudu podstatný. Předmětné Směnky jsou směnkami platebními, a po vzetí do oběhu (indosaci na žalobce) mají charakter abstraktního cenného papíru bez vztahu k podkladovému obchodu, jehož vznik a naplnění nemohl žalobce z povahy směnky a svého postavení směnečného věřitele jakkoli kontrolovat či ovlivnit podkladové komoditní obchody. Ostatně žalovaný prostřednictvím Dodatku k Pojistné smlouvě garantoval, že právní ochrana ve formě pojištění Směnek přechází spolu s indosovanými Směnkami na žalobce (všechny Směnky jsou v Dodatcích konkrétně specifikovány). Námitka o možné fiktivnosti podkladových obchodů spojených s vystavením Směnek mu proto již z tohoto důvodu nenáleží a jeví se jako rozporná s principem dobré víry i poctivosti obchodního styku. Nebylo povinností (a ani v možnostech) žalobce ověřovat existenci podkladových obchodů spojených s vystavením Směnek, a to i s ohledem na specifické podmínky prodeje a přepravy komodit v mezinárodním obchodu a předmět obchodování Swiss Forfait, s. r. o. i žalobce, kterým byly Směnky, nikoli komodity.

47. Za nedůvodnou má odvolací soud též námitku omylu při uzavření Pojistné smlouvy pro případ výkladu, že emise Směnek nebyla spojena s podkladovými obchody. Podle § 49a obč. zák. se lze dovolat jen tzv. omluvitelného omylu. Pojistitel neuzavíral Pojistnou smlouvu ve fázi, kdy byly Směnky vystaveny v souvislosti s komoditními obchody, nýbrž v době, kdy se Směnky dostaly do oběhu jako běžný cenný papír (odvolací soud připomíná, že již původní pojistník Swiss Forfait, s. r. o. byl indosatářem Směnek, nebyl tedy remitentem, proti kterému by mohly přicházet v úvahu kauzální námitky). V daném případě i s ohledem na podrobnou Předsmluvní komunikaci ve věci pojistné smlouvy uzavřené s DF Deutsche Forfait, s. r. o. nemohl být žalovaný v omylu o předmětu pojištění, když o totožném předmětu pojištění prakticky již podruhé uzavíral pojistnou smlouvu. Lze předpokládat, že žalovaný je ve svém oboru profesionál a jako takový je povinný jednat při výkonu své činnosti s odbornou péčí (§ 6 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví) a ví, jaké riziko na základě pojistné smlouvy pojistil. Rovněž žalovaný nemůže vznášet námitku omylu při uzavření Pojistné smlouvy jen pro případ, že výklad předmětu Pojistné smlouvy bude k jeho tíži. Omyl (relativní neplatnost podle § 49a obč. zák.) proto žalovanému nesvědčí.

48. K námitce, že žalobce nenesl v rozporu s Pojistnou smlouvou spoluúčast ve výši 15 %, odvolací soud uvádí, že ani tato námitka žalovaného není důvodná. Je správný závěr soudu uvedený v napadeném rozsudku, že celková výše škody činila 634 395 962 Kč a žalobce žaloval částku 539 236 567 Kč. Ujednání mezi Swiss Forfait, s. r. o. a žalobcem o ceně za odkupované Směnky nemá žádný význam pro Pojistnou smlouvu – dokonce i kdyby žalobce nabyl Směnky od indosanta

Swiss Forfait, s. r. o. zcela zdarma, nic by to neměnilo na nároku žalobce na pojistné plnění odpovídající svou výší částce po odpočtu 15 % ze součtu směnečných penězů ve Směnkách.

49. Odvolací soud k odvolací námitce žalovaného ohledně žádosti o úvěrový limit z 29. 2. 2008 k Pojistné smlouvě uvádí, že se netýká předmětu pojištění. Skutečnost, že u kolonky Předmět prodeje v žádosti bylo uvedeno „ocelářské zboží“, nemá žádnou přímou souvislost s předmětem pojištění žalobce podle Pojistné smlouvy a týká se jen podkladových obchodů spojených se Směnkami

50. K odvolací námitce týkající se výluk z pojištění stanovených ve VPP GA-FI odvolací soud uvádí, že výluky ve smyslu článků 2.3.1 písm. a) a písm. b), 2.3.3 c) písm. i) se vztahovaly na pohledávky ze smluv o financování a na komoditní pohledávky, nikoli na Směnky. Dlužník platil Směnkami, proto nelze o výlukách z pojištění uvažovat. Jestliže žalovaný namítal, že na dodané zboží nebylo ve skutečnosti placeno, v podstatě se snažil dovolat výluky z pojištění, které však nebyly v Pojistné smlouvě uvedeny. Ostatně, z Předmluvní komunikace plyne, že společnost DF Deutsche Forfait, s. r. o. žádala o ujištění, že se běžné výluky uvedené ve VPP GA-FI na pojištění Směnek vztahovat nebudou, a v tomto smyslu byla ze strany pojistitele ujištěna. Stejný přístup se proto musí týkat i výluk v případě Pojistné smlouvy

51. Odvolací argumentace žalovaného ohledně rozhodnutí v obdobné věci rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 6 Cmo 221/2015-390 z 22. 3. 2016 ve věci Expobank CZ, a. s. (dále jen „Expobank“, řízení bylo vedeno pod sp. zn. 39 Cm 213/2013 u Městského soudu v Praze) na danou věc nemá dopad. Předně odvolací soud ve věci Expobank rozhodoval na základě odlišného skutkového stavu, když na rozdíl od tohoto řízení nebyla ve věci Expobank zkoumána vůle smluvních stran, toliko jazykový výklad pojistné smlouvy. Navíc v projednávané věci je odvolací soud vázán závazným právním názorem dovolacího soudu zkoumat mimo jazykového projevu smluvních stran Pojistné smlouvy i vůli stran, která byla projevena především v rámci Předmluvní komunikace. V případě Expobank dovolací soud v dovolacím řízení nerozhodoval meritorně, dovolání žalobce bylo odmítnuto.

52. Soud prvního stupně přiznal žalobci i úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně ze žalované částky od 6. 9. 2013 do zaplacení, avšak blíže tuto část rozhodnutí neodůvodnil. Odvolací soud proto zopakoval dokazování oznámením o vzniku pojistné události ze dne 18. 7. 2013 a dále Přílohou č. 1, „Pojistné nebezpečí, pojistná událost a pojistné plnění“ k Pojistné smlouvě.

53. Z důkazu provedeného „Oznámením o vzniku pojistné události ze dne 18. 7. 2013“ a z dodejky k tomuto oznámení odvolací soud zjistil, že žalobce v něm oznámil pojistiteli KUPEG úvěrová pojišťovna, a. s., že na majetek dlužníka Balli Steel Czech, s. r. o. byl rozhodnutím Městského soudu v Praze z 27. 6. 2013, č. j. MSPH 98 INS 6977/2013-B-19 prohlášen konkurs a že pojištěné pohledávky (Směnky) byly insolvenčním správcem zjištěny (rozhodnutí bylo zasláno v příloze oznámení). Žalobce požádal dle čl. 2 Přílohy č. 1 k Pojistné smlouvě o proplacení pojistného plnění do 45 dnů od vzniku pojistné události. Uvedené „Oznámení“ bylo pojistiteli doručeno dne 22. 7. 2013.

54. Z důkazu provedeného Přílohou č. 1, „Pojistné nebezpečí, pojistná událost a pojistné plnění“ k Pojistné smlouvě odvolací soud zjistil, že podle bodu 3.3 bude pojistné plnění vyplaceno oprávněné osobě do 45 dnů od vzniku pojistné události. Podle bodu 2.2 v případě platební neschopnosti vznikne pojistná událost dnem doručení oznámení hrozby pojistné události a písemných dokladů o platební neschopnosti.

55. Z provedených důkazů učinil odvolací soud skutkový závěr, že ve smyslu čl. 3 Přílohy č. 1 k Pojistné smlouvě byl pojistitel povinen vyplatit pojistné plnění pojištěnému do 45 dnů od pojistné události. Ta vznikla v případě platební neschopnosti doručením oznámení o vzniku pojistné události (viz čl. 2 Přílohy č. 1 k Pojistné smlouvě), což se stalo doručením oznámení žalobce ze dne

18. 7. 2013 pojistiteli dne 22. 7. 2013. Prvním dnem prodlení s placením pojistného plnění tedy byl den 6. 9. 2013.

56. Vzhledem uvedeným závěrům, opírajícím se o závazný právní názor obsažený v dovolacím usnesení, se odvolací soud ztotožnil s právními závěry napadeného rozsudku. V souladu s § 2 a § 26 zákona o pojistné smlouvě žalobci vzniklo právo na pojistné plnění vůči žalovanému. Soud prvního stupně postupoval po právu, když vyhověl žalobě o zaplacení pojistného plnění 539 236 567 Kč a uložil žalovanému též zaplatit úrok z prodlení ve výši dle nařízení vlády č. 142/1994 Sb., od 6. 9. 2013 do zaplacení. Odvolací soud proto v souladu s § 219 o. s. ř. potvrdil jako věcně správný bod I. výroku rozsudku.

57. Odvolací soud se ztotožnil s rozhodnutím o náhradě nákladů řízení (bod II. výroku) ve prospěch žalobce co do důvodu dle § 142 odst. 1, § 151 odst. 1 a 2 a § 137 odst. 1 a 3 o. s. ř., nikoliv však co do rozsahu.

58. Odvolací soud akceptoval výpočet soudu uvedený výše v odstavci 21. písm. A) až na zahrnutí vyjádření žalobce k otázce přerušení řízení z 26. 2. 2015 (ve skutečnosti se jednalo o vyjádření žalovaného, viz č. l. 98) a dále za jednání u soudu dne 12. 2. a 21. 4. 2015, která přesáhla 2 hodiny, náleží žalobci náhrada 2 paušálů po 300 Kč, nikoliv 4 paušálů (jednalo se o 2 jednání, nikoliv o 4 jednání). Proto má žalobce nárok na odměnu za právní zastoupení v rozsahu 10,5 úkonů právní služby po 260 020 Kč a 9 paušálních úhrad hotových výdajů po 300 Kč podle § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) a odst. 2 písm. h) a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů (advokátního tarifu) a na náhradu 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dále byl nákladem žalobce též zaplacený soudní poplatek 4 100 000 Kč. Celkové náklady za toto řízení činily 7 350 250 Kč.

59. Náklady žalobce v prvním odvolacím řízení spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 1 úkonu právní služby 76 660 Kč (odvolání proti rozsudku v rozsahu částky 80 885 485,05 Kč s příslušenstvím) a 1 úkonu právní služby 227 660 Kč (vyjádření k odvolání žalovaného do částky 458 351 082 Kč s příslušenstvím) a v hotových výdajích v rozsahu 2 paušálních úhrad výdajů po 300 Kč k 2 úkonům právní služby podle § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu a v náhradě 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dále byl nákladem žalobce též zaplacený soudní poplatek 2 408 855 Kč. Celkové náklady za toto řízení činily 2 777 808,20 Kč.

60. Náklady žalobce v dovolacím řízení spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 1 úkonu právní služby 227 660 Kč (dovolání proti odvolacímu usnesení v části, ve které byl zrušen rozsudek v rozsahu částky 458 351 082 Kč s příslušenstvím) a v hotových výdajích v rozsahu 1 paušální úhrady výdajů 300 Kč k 1 úkonu právní služby podle § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu a v náhradě 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dále byl nákladem žalobce též zaplacený soudní poplatek 10 000 Kč. Celkové náklady za toto řízení činily 285 831,60 Kč.

61. Náklady žalobce v druhém odvolacím řízení spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 1 úkonu právní služby 227 660 Kč (vyjádření žalobce k rozsudku v části, ve které bylo rozhodnuto o zaplacení částky 458 351 082 Kč s příslušenstvím) a v hotových výdajích v rozsahu 1 paušální úhrady výdajů 300 Kč k 1 úkonu právní služby podle § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu a v náhradě 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkové náklady za toto řízení činily 275 831,60 Kč.

62. Náklady žalobce v druhém řízení u soudu prvního stupně spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 4 úkonů právní služby po 260 020 Kč (2 podání ve věci samé a 2 jednání) a 1 úkonu právní služby 130 010 Kč (účast při jednání dne 4. 6. 2021, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozsudku) podle § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. d) a g), odst. 2 písm. f)

advokátního tarifu a v hotových výdajích v rozsahu 5 paušálních úhrad výdajů po 300 Kč k 5 úkonům právní služby a v náhradě 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkové náklady za toto řízení činily 1 417 623,90 Kč.

63. Součet náhrady nákladů za dvě řízení v prvním stupni, dovolací řízení a první dvě odvolací řízení činí 12 107 345,30 Kč včetně DPH. Odvolací soud proto dle § 211, § 167 odst. 2 a § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil v bodu II. výroku výši náhrady nákladů řízení na uvedenou částku 12 107 345,30 Kč s tím, že co do důvodu bod II. výroku potvrdil jako věcně správný dle § 142 odst. 1, § 137 odst. 1 a 3, § 224 odst. 3 a § 243 odst. 1 o. s. ř.

64. S ohledem na plný úspěch žalobce rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů odvolacího řízení v jeho prospěch dle § 224 odst. 1, § 142 odst. 1, § 151 odst. 1 a 2 a § 137 odst. 1 a 3 o. s. ř. a uložil žalovanému zaplatit žalobci tuto náhradu. Náklady žalobce spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 2 úkonů právní služby po 260 020 Kč (vyjádření k odvolání a účast při jednání), v hotových výdajích v rozsahu 2 paušálních úhrad výdajů po 300 Kč k 2 úkonům právní služby podle § 1 odst. 2, § 2 odst. 1, § 7, § 9 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a g) a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů a v náhradě 21% daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné k Nejvyššímu soudu, jestliže Nejvyšší soud jako soud dovolací dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.). Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

Praha 16. listopadu 2022

JUDr. Ladislav Derka
předsedkyně senátu